

Čeh pa še pozdravlja prijatelja s pozdravom: Pozdrav te Báh, Neděle svata, i Duh svaty! Nedeljo po godu sv. Ilija imenuje Srbin: „carica nedelja nad dvanajset nedelja,“ kar pričuje, da so v oni dobi poganski Srbini poseben velik praznik obhajali. Prvi dan po nedelji veli se ponedeljek, o tem dnevu ni nikakšnega sledu, ka bi ga bili posebno obrajtali, ali drugi dan po nedelji — vtorek je bil zopet nekakšni boginji posvečen, ker še slovenske pravljice dosti vedó pripovedati o mythičnem bitju: Torka ali Torklja. To mythično bitje ni bilo prijazno, ker vtorek še den današnji nočejo Sloveni kaj posebnega početi in pravijo, da Torklja vse zmoti, posebno na dilah rada vse premeče in potere. Mislil bi, da je Torklja enaka z Ježibabo — Jagobabo, ker kakor Jagababa tudi Torklja prinese otrokom železne zobe. Otroci vržejo izpaden zob v mišjo luknjico in kričijo: Torklja, jaz ti dam koščeni zob, daj mi za nja železnega. Torka, Torklja je toraj priimek boginje, kateri je bil vtorek den posvečen.

Tudi tretji den v tjednu je bil nekakšni boginji posvečen, in mislim da boginji zori-zarji. Prosto rusko ljudstvo ima še denes navado, vtork večer, ko se spat leže, moliti: „Matuška Sereda pomogi mně, čtob' zavtra vstat' poranije.“ Slovenske matere verjejo, da otroci, kateri se vsredo vležejo, radi zgoda vmrjejo, da jih sredi odnese na morje.

O četrtku ni nič znanega, da bi ta den bil kakošnemu bogu posebno posvečen, vendar petek je koben dan. V petek ljudi ne začnejo radi nikakšnega imenitnega posla. Srbske in ruske narodne povesti in pesme govore: o sveti Petki — Pjaticni. Iz vseh basenskih ostankov spoznamo, da je v Petki — Pjaticni osebljena boginja: Morana, Morena, boginja smrti. V petek se ne smejo otrokom nohti rezati, pravijo slovenske matere, ker bajé potlam otroci ne morejo v nebesa. V tej poveri imamo še ostanek paganskega mišljenja, po katerem so umrli mogli plaziti na stekleno goro, ktera je tako polzka, da se moreš z nohtmi prijemati, ako hočeš do vrhunca priplaziti, zato so severni Slovani devali v grob medvedove parklje, naj bi se umrli, plazéči na stekleno goro, z njimi poprijemali. Steklena gora je nebeški raj, in pod stekleno goro imajo se razumevati svitli oblaci, za kterimi so si starodavni narodi mislili stanovališča blaženih. Celo Rumunji (Vlahi), kateri niso samo dosti besed si izposodili iz slovenskega jesika, nego tudi obilo slovenskih vraž, imajo svoje pravlice o: „Maica Merkuri“ = Majka Torklja = o „Maica Vinire“ — Majka Petka, in: „Maica Dumineca“ to je: Majka Nedelja. Vuk pravi, da srbsko ljudstvo ima sveto Petko za nedeljino majko. Ako je sveta nedelja osebljena solnce, ter je v Petki skrita boginja temnih oblakov, iz katerih se solnce narodi, toda so tudi Slovenci častili solnce možkega in ženskega spola, kar nahodimo tudi pri Judih in Germanih.

Solnce devica se je po mišljenjih paganskih ruskih Slovenov omožila s mesencem, kar pričuje sledeča narodna pesem, ktero v izviru sem postavimo, ker jo lahko razumi vsak Slovenec:

Oj na rijecje na gosocje, *)
 Tam plavaje klenov listok,
 Na tom listku napisano
 Tri pismečka.

*) Po naše: Oj na reci na gosečji.

Prve pismo — jasen mjesiac,
 Druge pismo — jasne solnce,
 Tretje pismo — jasni zori.
 Jasnij mjesac — sam gospodar
 Jasne solnce — ego ženka,
 Jasni zorki — ego djetki.

Dobri večer!

Iz tega sestavka pa se tudi lahko prepričamo, kako je že od nekda Sloven bil boga boječ, dasiravno ni še takrat vžival luči zveličavne kršanske vere. Pa tudi, ko se je pokristjanil je objel z vso ljubeznijo nauk izveličarjev, in Nemeč Helmold, kateri je živel v ednajstem stoletji, piše o Korošcih: Ni ljudstva, ktero bi položniše živelo in svoje duhovne bolj čislalo, nego so Korotanci.

Spominski mejniki.

(Nabral Hrabroslav Perné.)

Le tisti meni zdi se nar modrejši,
 Ki se — zasramovan — premagovati vé.
 Še veči dolg utvóri čas kasnejši —
 Počasi kazen, al gotovo ostrá gré.

Oh veseli mladosti! in oh tudi starosti žalni!
 Prvi, ker hitro beži, drugi, ki naglo hiti.

Dom in domovina sta mikálnost življenju!
 Druge naše skrbi — trudi življenja so dni.

Malo le dni — je roža vsahnéla. Odmrla je hitro;
 Preskrbno iščeš zdaj rozic in najdeš le trn.

Dva spremljevalca sta dana človeku — strah ino up:
 Upanje željo podi, strah je ték omeji.

Ne objokuj jih več, ki večno so zaspali,
 Le tiste objokuj, ki smrti bi se balí!

Kako ljudje braneči se vijejo,
 Da „dobro — dobro ni“ modró rečejo.

Z mečem v roki išči sreče svetá —
 Z mečem v roki Te smrt odpeljá.

Državno modrovanje modruje tako-le:
 „Kar hočeš, da se Tebi ne stori,
 Storití moraš drugim Ti!“

Kaj je lože od peresa? — Prah! —
 Kaj je lože, kakor prah? — Veter! —
 Kaj lože je od vetra? — Ženska! —
 Kaj lože je, kot ženska? — Nič!

Starodavni pregovor.

Resnica mora večkrat preveliko prestati,
 Pa vendar nikoli ne pogine.

Livij.

Ovčja reja v Kanalski dolini na Koroškem.

(Spisal L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Poglejmo za ovniči, ki so jih kupili Lešani, da bo mo vedeli, kam pridejo, ali kaj se z njimi godi. Kakor je bilo omenjeno, imajo Lešani mastne planine, ktere so za pitanje ovničev nalašč stvarjene. Tjé jih zaženejo; ondi imajo mlade živinčeta dobro pašo in še skrbnejšo

postrežbo; zato so jim pa tudi hvaležni in rastejo, da je veselje. Še le leto stare kopijo spomladi in potem jih denejo spet na planino, tako da jim prvo leto skrbijo za rast, drugo leto pa za mast. Pri dobri paši, obilni klaji in zadostnem žitu skopeci tako odebelijo, da vagajo celo po 70 liber. Debeluhom so pa tudi dnevi že šteti; že na planine hodijo mastoljubni mesarji jih ogledovat in kupovat. Proti jeseni so zreli in nastopiti morajo zadnje potovanje ali na Tirolsko, ali na Laško, Francosko in druge dežele. Povsod se čišla okusno meso debelih skopcev; pod različnimi imeni in podobami prihaja na mize. Pitani koštruni se prodajo po 10–12 gold.

Med tem, ko so ovniči odebelili in postali mastni koštruni, ko so se pasli na mastnih planinah, zobali dosti žita in lizali otrobi in soli, so njih sestrice doma skopo živele in pri pičlem izrasle. Komej so skopneli planinski vrhovi, kamor ne morejo zahajati okorne stare ovce, so jih zagnali troparji v skale, da ondi preživijo celo poletje. Bistre studenčnice ne dobijo za piti; lizati morajo sneg ali srkati rosne in dežne kapljice. Pa vendar se jim dopada na višavah, da se poznej le težko ločijo od njih. Bogate paše po apnenskih vrhovih ni; ali travice in planinske cvetlice, ki izmed skalovja poganjajo, so tako zlahkne, okusne in tečne, da le malo potrebujejo in že so site. Volna, po dežju in rosi izprana, se jim sveti, kot sneg. Viharjev in neviht se vejo zogniti; če pridejo od severja, bežijo na južno stran; če pa po jugu dežuje, skrijejo se pod skale na severni strani. Le malokrat po letu pride gospodar za njimi gledat in prinese jim seboj soli, da jo ližejo; okoli malega Šmarna pa jih vzame iz skal in jih dene k tropu ali pa jih pase doma. Drugo poletje morajo spet v skale, jeseni so godne za oplemenenje.

Kaj je delal med tem tropar? Na sončnih bregih že v breznu skopniva, v aprilu se bribi že ozelenjajo. Koze in jalovec imajo že paše, zatorej jih izganjajo vsaki dan; z mlečaricami se pa ne upajo ven pred sv. Jurjem. Ko so ovniči poprodani in jagujeta, ohranjene za rejo, že ostavljene, ima tropar mleka zadosti. Prvo mleko je mastno, zatorej ga posnema in nareja sirovega in prekuhanega masla za hišno potrebo, posneto mleko še zasiri, da dobiva sira in skute. Pa sir iz posnetega mleka je ród, imenuje se čuč in se malo obraja. Mesca majnika grejo z živino višej za snegom. Tropar ima navadno več staj po potrebi; eno čez zimo, drugo pa za predplaninsko in poplaninsko pašo.

Zelenje se pomika proti vrhom; na planini že prekopniva, troparji in pastirji se veselé planinskega časa, — troparji, ker je planinska paša njih žetev, — pastirji, ker jih mika planinsko življenje, dasi je ravno težavno, so pa vendar v družbi. Nekatere dni pred kresom se začne pripravljanje na planini. Stan, tamar, bajta, (pri Zilanih kočah), ktera je stala prazna celih 10 mesecev, se spet vredi za stanovanje, plot okoli tamarja ali staje za živino se popravi, to je, na suhi plot se položi nekterih mladih smrekic, da je viši, in dober je spet za eno poletje. Tudi suhljadi bodo potrebovali za kuho in kurjavo pod kotlom pri zasirenji; hitro se privlečejo nekatere sušice, ktere je veter ali zima polomila. Ognjišče je poropano, kamnje od zmrzline razgnano; tudi to se popravi. Ura že vsa okajena od dima, se obesi na svoje staro mesto na okajeni steni; pastirji morajo zarano vstajati, zatorej mora biti ura na steni. Miza, klopi in shramba za sir in mleko se očedijo; na ležišče se verže nekaj stelje ali sena; veliki kotel, ki je bil shranjen celo zimo, mora ven iz svojega kota in se obesi na ketino nad og-

njiščem; nastopil bo za 7 ali 8 tednov spet svojo službo. Na planini, kjer je prej vladala tihota, postaja vse živo; dva ali tri dni pred kresom pripasejo pastirji svoje trope do tamarja. Sedaj odmevajo gore in skale od blejenja drobnice; trop se mora tropa, ovce se morajo ovac še le privaditi. Kedar jih prvokrat priženó v stajo, so si ovce neznané; ena gleda drugo po strani, ta pogreša svojo znanko in bleje, una ji odgovarja in bleje, in to dela vsaka, to delajo vse, da bi lahko oglišil. Dva, tri dni hodijo vsi pastirji s tropom, ki šteje po 600 glav in še črez. Koze hodijo za se v posebnem tropu. Kedar so se ovce in koze privadile velikega tropa, ostane pri ovčjem in kozjem tropu le po dva pastirja; eden da hodi pred tropom, kateri pa mora planino in njene lastnosti dobro poznati, drugi hodi za tropom in goni. O kresu, en dan prej ali šlej, je mizura. Pri tamarju se zberejo vsi troparji; merili bodo, koliko bo vsak tropar namolzel mleka od svoje živine. Ta dan je nar važniši za njega. Kolikor naf ali meselcev nameri pri molži, toliko mizur ima in toliko mizur bo dobil, kedar pride na njega vrsta jemanja. Nafa ali masele ima 8 štihov ali delov; vsak štih pri mizuri dobi pri jemanji 1 štar mleka, to je en bokal in en polič ali 3 poliče; — Ovški troparji dobijo za en štih 2 bokala; Zabniški pa le 3 poliče, tedaj za eno nafo 8 štarjev ali 12 bokalov mleka. Vsi troparji, ki gredo s svojo živino na eno planino, so med seboj v zadrugi in se pri jemanji čredijo po določeni vrsti ali po redu hišnih števil ali po redu njih pristopa. Vsako leto začne drug jemati; ta, ki je letos prvi jemal, pride drugo leto zadnji na vrsto.

(Konec prihodnjič.)

O novi zemljiški davkovski postavi.*)

Kmalu pride čas, da se prične nova cenitev (novo šacilo) zemljiškega davka in pa nov kataster na čisto novi podlagi.

Važna ta stvar je v roke položena okrajnim komisijam in pa deželni komisiji. Zato Vam rečemo še enkrat: dobro zapomnite! — da dobro in slabo za vsak okraj in celo deželo zarad bolj ali manj pravičnega davka je najbolj v roko dano okrajnim komisijam.

Ne prezrimo tedaj, da ob volitvah okrajnih komisij si volilci in izvoljenci dobro v spomin vtisnejo to, da imajo veliko odgovornost na svoji vésti, kakošne može volijo v komisijo, in da izvoljeni vestno opravljajo svojo nalogo.

V ta namen naj iz omenjene postave navedemo nekatere poglavitne točke.

Razdelek 1. odločuje, da zemljiškemu davku je podvržen vsak svet, ki je za kmetijsko obdelovanje pripraven. To si je dobro zapomniti, da je že svet davku podvržen, če se tudi ne obdeluje, da pa se le za obdelovanje dá porabiti (benttzbar), in če se tak svet za kaj drugega tacega rabi, kar ga ne oprostuje zemljiškega davka.

Cenilna komisija — ktero bomo pozneje popisali — bode razsodila, v katero vrsto zemljišč se ima postaviti svet, če tudi ga posestnik iz ktereга koli

*) Iz „Novic.“